

Moskovski metro

Petak, 6. kolovoza 2010.

Jutros je dim znatno gušći nego li kod dolaska u Moskvu. Šteta što jučer nismo razgledavali grad kad je vidljivost bila znatno bolja. Krećemo prvo pogledati neke stanice podzemne željeznice. Prva linija metroa izgrađena je 1935. Sada grad presijeca u svim smjerovima čak 11 linija podzemne željeznice. Naša početna stanica je VDNK na liniji broj šest. Brzim pokretnim stepenicama spuštamo se duboko u utrobu zemlje. Stojimo desno kako bi kraj nas protrčali oni kojima se nekamo žuri. A takvih ima uvijek. Izlazimo na trećoj stanici – Prospekt mira. Prelazimo na kružnu liniju broj pet, te silazimo na prvoj stanici – Novoslobodskaja. Osim lijepih, bogato ukrašenih lusterata, ovdje su i brojni ornamenti na zidovima. Nakon još jedne stanice na istoj liniji – Beloruskaja, silazimo. Na zidovima su broje živopisne freske. Istom linijom metroa produžavamo do stanice Kievskaja. Stropovi stanice ukrašeni su prekrasnim mozaicima. Prelazimo na liniju broj tri u smjeru Mitino, te silazimo na prvoj stanici – Park pobjede. Jedan veliki zid ukrašen je mozaikom i likom Lenjina. Ova stanica je na dubini od 70 metara i najdublja je. Pokretne stepenice dužine 135 metara dižu putnike na površinu. Istom linijom metroa vozimo se u suprotnom smjeru do stanice Smolenskaja. Ovdje je veliki hol, prostor između dviju linija metroa, ukrašen brojnim freskama na kojima je prikazan uspjeh socijalističkog sovjetskog čovjeka u svim područjima ljudske djelatnosti. Većina ovih stanica izgrađena je u vrijeme Staljina, koji je želio stanovnicima Moskve stvoriti privid bogatstva i velikog uspjeha sovjetske države. Kako je veliki broj stanovnika koristio željeznicu bila je to svojevrsna svakodnevna škola revolucije, spomenik ruskom vojniku, poljoprivredniku, radniku, rudaru Svaka slika i skulptura imala je određenu poruku, a sve su govorile o prosperitetu SSSR-a i blagostanju svih njenih republika i građana. Iz metroa smo izašli na stanici Ploščad (trg) revolucije koja je u neposrednoj blizini Crvenog trga. Ovo je bila omiljena stanica Staljina, kada bi se u rijetkim prilikama poželio provoziti metroom. Inače, cijena vozne karte je oko pet kuna.

Crveni trg

Vani je vruće kao u grotlu. Suhi zrak poput fena puše u lice noseći sve gušći dim, koji peče za oči. Na trgu se od dima ne vide okolne građevine. Ulazimo u robnu kuću GUM. Tu se nalaze najskuplji dućani dostupni samo ruskim bogatašima (oligarsi). U njima nema nikoga, pa se čudim kako uopće opstaju. Kako ovdje nema ničega meni dostupnog ponovno izlazim na nemilost gradske klime. Kako je danas petak mauzolej je zatvoren. Žao mi je, volio bih ga obići. Očito je zanimanje za oca ruske boljševičke revolucije splasnulo. Ispred katedrale Vasilija blaženog prolazi nekoliko vjenčanih parova. Kao i drugdje mladenke u bijelim dugim haljinama, a mladoženje u odijelima ili samo bijelim košuljama s kravatama. Slikaju se pred crkvom, a potom obavezno pred mauzolejem. Kakvog li ambijenta za svečanost vjenčanja, imati na slici u pozadini mauzolej pokojnog Lenjina! Kao da svojim slikanjem žele pomiriti ideološki suprotstavljene strane.

Zamišljam si vojnu paradu na trgu. Uglednici na tribinama, a nepregledne kolone vojnika strojevim korakom prolaze pred njima. Od smjera Povijesnog muzeja na trg naviru brojna borbena vozila noseći na sebi ogromne bojeve glave, neke i nuklearne, te interkontinentalne rakete. Da čovjekom prođe jeza.

Inače ime je trg dobio po starijem značenju riječi „krasnaja“. To je nekada značilo „lijep“, a ne „crven“. Jednako značenje te riječi kao i kod nas. Često kažem za nešto lijepo da je krasno, ili čak prekrasno. Slavenski korijen naših jezika.

Kremlj

Kremlj predstavlja centar Moskve. Uokolo kružno grad se širi prema periferiji. Unutar visokih zidina, crvene boje, nalazi se veći broj građevina različitih stilova gradnje. Od najstarijeg ruskog stila, preko carskog klasicizma Romanovih, do sovjetskog modernizma 60-ih godina 20. st. Ovdje su zgrade Vlade i predsjednika države, koje nije moguće obići. Uz ove, u Kremlju se nalaze carske (četiri katedrale) i crkvene zgrade (četiri dvorca). Nekako odskače moderna građevina socijalističkog tipa koja je služila za održavanje svepartijskog kongresa, svakih pet godina (može primiti 6.000 sudionika). Ističu se građevine iz Staljinovog razdoblja koje se doimaju monumentalno. Odras su ideje o moći. Veće torbe i naprtnjače turist ne smije unijeti u prostor Kremlja.

Prva utvrda podignuta je na ovom mjestu još u 10. st. Kremlj u današnjem smislu potječe iz 15. st. Tada se grade zidine i brojne građevine za cara te crkve i sjedište patrijarha (od kad Rusija dobiva svog prvog patrijarha). Pri obilasku dolazi se do najvećeg zvona na svijetu, teškog čak 200 tona. Radi boljeg zvuka, osim mjedi, u leguri od koje je izliven dodano je zlato i srebro. Nalazi se ispod tornja na kojem je svojevremeno bio izložen vatri, pa je pri gašenju pukao, te time izgubio svrhu. Sada služi kao svojevrsan spomenik.

U jednoj od crkava nalazi se 45 sarkofaga s ruskim carevima, sve do Petra Velikog, koji je premjestio prijestolnicu u Petrograd. Obilazimo i nekadašnji patrijarhov dvor u kojem je danas muzej. U njemu je izloženo blago iz ranijeg razdoblja. U kuhinji se nalaze veliki kotlovi u kojima se priprema ulje za vjerske obrede (krštenje, krizma, pomazanje), koje se šalje u sve ruske crkve.

Teško nam je hodati Kremljem jer je neizdrživo vruće, a dim vrlo gust. Premda, posvuda brojni turisti. Neki preko lica nose maske, iako je ovdje veći problem povišena koncentracija CO i CO₂ nego li čestice dima koje bi maska mogla zaustaviti. Stoga je ne stavljam na lice. Završavamo razgled Kremlja. Neki odlaze pogledati naoružanje i riznicu ruskih careva, dok drugi odlaze pogledati najveću pravoslavnu crkvu na svijetu. Kasnije mi kažu da je fascinanta kako izvana tako i iznutra, sva u freskama i ikonama.

Kulturna ponuda u Moskvi

Što se tiče kulturnih događanja u Moskvi ih je puno i u ovim vrućim ljetnim mjesecima. Najviše se spominje ruska nacionalna plesna predstava „Kostroma“, koju najavljuju kao „plesno čudo“. Održava se u našem hotelu svako veće. To je zapravo kostimirana ruska bajka s brojnim izvođačima u prelijepim kostimima i nacionalnim nošnjama, uz nacionalnu glazbu. Predstavlja retrospektivu ruske povijesti i kulture od početka kršćanstva sve do današnjih dana. Izvodi je pedesetak plesača koji oblače brojne živopisne kostime, uz tucet promjena kulisa u pozadini.

Za znatiželjnike su otvoreni brojni muzeji, poput Puškinovog muzeja fine umjetnosti, Galerije europske i američke umjetnosti 19. i 20. st., Muzeja orijentalne umjetnosti, Ruske akademije umjetnosti, Kremaljskog muzeja, Državnog povijesnog muzeja, Središnjeg državnog muzeja suvremene ruske umjetnosti, Muzeja Borodinske bitke, Muzeja oružanih snaga, do Staljinovog bunkera i mnogih drugih.

Još ponešto

Za uspomenu može se kupiti matrioška (kod nas poznata kao babuška) s čak desetak drvenih figurica, jedna u drugoj. Ima ih gotovo na svakom uglu, različite kvalitete i dakako cijene. Za gurmane ovdje je poznati ruski kavijar. Nemojte se iznenaditi da kod kupovine prodavačica ponese odabrani kavijar do blagajne. Bili smo iznenađeni takvim postupkom, jer vrijednost jedne takve staklenke ne prelazi stotinjak kuna. Vjerojatno se boje krađe, jer je staklenka malena pa se lako može staviti u džep ili torbicu. Na taj način kupovina vam je završena, jer morate slijediti prodavačicu do blagajne gdje ćete platiti svoj kavijar.

Oni koji vole dobru oštru kapljicu mogu se odlučiti za neki od poznatih ruskih proizvođača votke. Najviše se reklamira votka „Ruski standard“ sa zlatnom ili čak dijamantnom oznakom.

Za kraj

Iz Moskve smo poletjeli na vrijeme. Iznenadjuće je visok sloj dima iznad Moskve. Zrakoplov se uzdigao na 9.000 metara, a dim je bio još posvuda uokolo. Trebati će obilne padaline i jak vjetar da rastjera tako debeo sloj dima. Kad smo se vratili kući sa zanimanjem pratimo zbivanja u Rusiji. Poduzimaju se ogromni ljudski naponi da se požar zaustavi. Poginulo je na desetine ljudi, a ugroženi su milijuni. Čak su ugrožene i neke nuklearke. Zbog pogoršanja stanja došlo je do ozbiljnog poremećaja zračnog prometa iznad Rusije. Srećom mi smo otišli na vrijeme. Zadnjih dana pala je nad Moskvom jaka kiša i očistila atmosferu. Međutim, za Ruse nema mira. Stiglo je jako ne vrijeme koje ruši sve ispred sebe. Tako je snažnim nevremenom pogođena okolica St. Petersburga. Želim da im je to zadnja nevolja koja ih je snašla.

prof.dr.sc. Darko Ropac